

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Doprinos Planu razvoja opštine Priboj u oblasti zaštite životne sredine

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ODRŽIVI RAZVOJ ZA SVE

Sadržaj

Metodologija	4
Opis lokalne zajednice	6
Klima	8
Vode	8
Zemljište	9
Potencijali	10
Izazovi	10
VIZIJA	11
Cilj održivog razvoja 6: Obezbediti sanitarne uslove i pristup pijaćoj vodi za sve	11
Trenutno stanje	11
Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 6	12
Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 6	13
Ciljevi	14
Cilj održivog razvoja 7: Osigurati pristup dostupnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve	15
Trenutno stanje	15
Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 7	16
Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 7	16
Ciljevi	17
Cilj održivog razvoja 12: Obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje	18

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ODRŽIVI RAZVOJ ZA SVE

Trenutno stanje	18
Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 12	19
Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 12.....	19
Ciljevi	19
Cilj održivog razvoja 13: Preduzeti hitnu akciju u borbi protiv klimatskih promena i njenih posledica	20
Trenutno stanje	20
Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 13	21
Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 13.....	21
Ciljevi	21
Cilj održivog razvoja 14: Očuvati i održivo koristiti okeane, mora i morske resurse za održiv razvoj	22
Trenutno stanje	22
Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 14	22
Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 14.....	23
Ciljevi	23
Cilj održivog razvoja 15: Održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti i preokrenuti degradaciju zemljišta i sprečiti uništavanje biodiverziteta.....	23
Trenutno stanje	23
Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 15	24
Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 15.....	24
Ciljevi	24
Pregled ciljeva i mera	25

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Metodologija¹

Dokument Doprinos Planu razvoja opštine Sremski Karlovci (Priboj) u oblasti zaštite životne sredine izrađen je u okviru Platforme za opštedruštveni dijalog Održivi razvoj za sve, koja omogućava uspostavljanje široke diskusije među najznačajnijim nedržavnim akterima u Srbiji, poput civilnog društva, korporativnog sektora, akademske i istraživačke zajednice, profesionalnih udruženja, medija i građana, o usklađivanju razvojnih prioriteta Srbije sa ciljevima sadržanim u Agendi za održivi razvoj 2030. Platformu Održivi razvoj za sve podržavaju Vlade Švajcarske i Nemačke a sprovodi je Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, kao deo projekta Reforma javnih finansija - Agenda 2030. Partneri na sprovođenju platforme su Beogradska otvorena škola, Beogradski fond za političku izuzetnost, Centar za visoke ekonomske studije, Fondacija Ana i Vlade Divac, Fondacija Centar za demokratiju i Timočki omladinski centar.

¹ Tokom rada i primene izabrane metodologije, javila su se i određena metodološka ograničenja. Stoga, polazeći od opšteg cilja projekta - izrada doprinosa za *Lokalni plan razvoja u oblasti zaštite životne sredine*, oslanjajući se na *Agendu 2030*, a uvažavajući trenutno stanje u procesu izrade Lokalnog plana razvoja opštine Priboj u skladu sa odredbama Zakona o planskom sistemu RS ("Sl. glasnik RS", br. 30/2018), ovaj dokument treba prihvatiti kao potencijal, odnosno pregled stanja i mogućih ciljeva i mera u oblasti zaštite životne sredine koji će biti obuhvaćeni tokom izrade Plana razvoja opštine Priboj.

U zavisnosti od metodologije koja će biti korišćena tokom izrade Plana razvoja, trebalo bi uvažiti i identifikovane prednosti i izazove, navedene u opisu lokalne zajednice.

Takođe određene oblasti, poput upravljanja kvalitetom vazduha su obuhvaćene drugim COR (COR 11), te ciljevi i mere koje se odnose na druge COR nisu obuhvaćene ovim dokumentom.

Metodologija koja je praćena prilikom izrade doprinosa preuzeta je sa sajta opštine Bački Petrovac u delu priloga – analiza urbanizam, komunalno i zaštita životne sredine

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

Stavovi izneti u tekstu predstavljaju stavove autora i ne odražavaju nužno zvanične stavove Vlada Švajcarske i Nemačke, kao ni Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

U okviru platforme „Održivi razvoj za sve“, Beogradska otvorena škola (BOŠ) i Beogradski fond za političku izuzetnost (BFPE) sprovode aktivnosti posvećene zaštiti životne sredine kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou. U Priboju projekat je realizovan u saradnji sa lokalnim partnerima – UG PRIMUS.

Prioritetni cilj na lokalnom nivou odnosi se na izradu doprinosa za Lokalni plan razvoja u oblasti zaštite životne sredine, oslanjajući se na Agendu 2030 i ciljeve održivog razvoja kao referentni okvir (pre svega one koji se odnose na zaštitu životne sredine: COR 6,7,12,13,14 i 15). Takođe, doprinos za Lokalni plan razvoja opštine Priboj razvijan je u skladu sa *Smernicama za izradu planova razvoja jedinica lokalne samouprave*.

Tokom izrade samog dokumenta, posebna pažnja je bila posvećena uvažavanju principa „Leave No One Behind“ (LNOB), koji predstavlja jedan od tri principa na kojima je bazirana UN Agenda za održivi razvoj 2030, i koji podrazumeva nedvosmislenu posvećenost svih država članica UN, samim tim i svake lokalne samouprave u Srbiji, da iskorene siromaštvo u svim njegovim oblicima, zaustave diskriminaciju i isključenost i smanje nejednakosti i ranjivosti koje zapostavljaju određene grupe ljudi, čime između ostalog podrivaju potencijal pojedinaca i čovečanstva u celini.

Faze izrade doprinosa za Lokalni plan razvoja opštine Priboj u oblasti zaštite životne sredine:

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ODRŽIVI RAZVOJ ZA SVE

1. Analiza strateških i planskih dokumenata opštine Priboj, kao i analiza dostupnih informacija i trenutnog stanja u oblastima javnih politika koje se odnose na gore navedene ciljeve održivog razvoja;
2. Sprovođenje dva sastanka sa lokalnom samoupravom i prvog okruglog stola u Priboju koji je okupio veliki broj predstavnika lokalne samouprave, državnih institucija, nevladinog sektora i drugih zainteresovanih strana, na kome je uspostavljen širok društveni dijalog o problemima opštine Priboj u oblasti zaštite životne sredine, kao i o razvojnim potencijalima;
3. Izrada nacrtu doprinosa za Lokalni plan razvoja u oblasti zaštite životne sredine opštine Priboj (COR 6,7,12,13,14 i 15);
4. Sprovođenje drugog okruglog stola u Priboju koji je okupio veliki broj predstavnika lokalne samouprave, državnih institucija, nevladinog sektora i drugih zainteresovanih strana na kome se vodila diskusija o nacrtu doprinosa za Lokalni plan razvoja u oblasti zaštite životne sredine opštine Priboj u cilju preciznog utvrđivanja razvojnih prioriteta u ovoj oblasti, kao i njihova razrada na konkretne ciljeve i mere;
5. Izrada konačne verzije doprinosa za Lokalni plan razvoja u oblasti zaštite životne sredine opštine Priboj;
6. Dostavljanje konačne verzije doprinosa za Lokalni plan razvoja u oblasti zaštite životne sredine opštini Priboj.

Opis lokalne zajednice

Opština Priboj se nalazi u jugozapadnom delu Republike Srbije, između 43° 33' 59" severne geografske širine i 19° 32' 07" istočne geografske dužine, na tromedi Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine. Na severu se graniči sa opštinom Čajetina (u dužini

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

od 23 km), na istoku sa opštinom Nova Varoš (15.6 km), a na jugoistoku sa opštinom Prijepolje (28 km). Na jugu u dužini od oko 27km granica opštine je i državna granica sa Republikom Crnom Gorom (opštinom Pljevlja), a na zapadu u dužini od oko 51 km granica opštine je i državna granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom (opštine Rudo i Čajniče). Ukupna dužina granice opštine Priboj je oko 145 kilometara.

U administrativnom pogledu Priboj je opštinski centar sa 14 mesnih zajednica, 33 naselja i 24 katastarske opštine. Prema organizaciji republičke uprave po upravnim okruzima pripada Zlatiborskom okrugu, od čijeg je centra, Užica, udaljena oko 70km. Površina opštine je 552 km².

Reljef

Reljef opštine Priboj je veoma raznovrstan i intenzivno diseciran. U geotektonskom smislu ova oblast se nalazi u oblasti ofiolitske zone Dinarida. U reljefu se izdvajaju tri osnovna makrooblika: rečne doline Lima i Uvca, fluviodenudacione površi i planinske mase, koje se uglavnom dižu sa ovih površi. Najizrazitija je površ Jabuke (niža) i površ Pobjenika (viša). Od planina se izdvajaju Pobjenik i Javorje (sa 1486 m n.v.) sa leve, a Zlatar sa desne dolinske strane Lima. Nadmorska visina dolina se kreće od 400 do 500 m, površi su visoke od 900 do 1300m, a planine do 1500m. Najniža nadmorska visina je 392 m.

Geološka građa

Geološka građa opštine Priboj je veoma heterogena. Ovde se, naime, javljaju različite stenske formacije i skoro svi stratigrafski slojevi od paleozoika do kvartara. Zastupljenost pojedinih geoloških jedinica je neravnomerna. Najveće prostranstvo zauzimaju: serija dijabaz-rožnačke formacije, serpentine i serpentinisani peridotiti i, potom, paleozojski škriljci, zatim mezozojski krečnjaci. U pojedinim delovima opštine

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

sreću se i magmatske stene. Od tercijarnih i kvartarnih naslaga dominiraju konglomerati, breče i nevezani sedimenti.

Geotektonske i geosizmičke karakteristike

Tektonika opštine Priboj je veoma složena, što se odrazilo i na morfostrukturni sklop teritorije. Savremena tektonika je vezana za dislokacije Lima i Uvca, kao i Pljevaljsku kotlinu koja se nalazi u neposrednoj blizini. Što se seizmičnosti tiče, ova teritorija se nalazi između dve izrazito trusne zone, Kopaoničko-Zlatiborske i trusne zone Crnogorskog primorja. Obe ove zone utiču na seizmičku hazardnost ove oblasti. Nivo seizmičkog rizika je najmanji na području prema Zlataru (6,5-7), z znatno je rizičnije područje prema Pljevaljskoj kotlini (7,5) i Rudom.

Klima

Opštinu Priboj karakteriše izrazit klimatski geodiverzitet. Na relativno malom prostoru smenjuju se župna, umereno-kontinentalna i subalpska klima. Ovakav izrazit klimatski diverzitet posledica je velike raščlanjenosti reljefa (uticaj planinskih masa, hipsometrije, nagiba terena i ekspozicije) i regionalnih vetrova.

Srednja godišnja temperatura u Priboju iznosi 9,3°C, dok je ona na visoravnima oko 7,6°C. Srednja godišnja količina padavina za pribojsku opštinu iznosi 752mm. Na površima i uzvišenjima ona je viša nego u dolini Lima, i kreće se između 850-900mm. Udeo snežnih padavina u ukupnim padavinama je takođe različit. U dolini Lima on iznosi 15%, na površima do 30%, dok je na planinama preko 40%.

Vode

Hidrografsku kičmu opštine Priboj predstavljaju reke Lim i Uvac, sa Potpećkim jezerom. Manje desne pritoke Lima na tom delu su reke Kratovska, Jarmovačka, Goduška i Rabrenovačka, kao i reka Uvac koja uokviruje granicu opštine sa severne

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

strane. Levi deo sliva formira reka Poblaćenica, sa pritokama – Ljutina, Kasidolska, Bučevska, Sućeska, Gložanska, Žinska, Sočica, Babotina, Kaluđerovska reka, Šalipurska reka - koje dreniraju padine Pobjenika, Javorja, Zabrđa. Reka Uvac teče severnom granicom opštine.

Termomineralni izvori su koncentrisani u i oko Banje, ali nažalost nisu svi kaptirani. Najpoznatije izvorište je ono na kome je podignuta Stara Banja na 530mnm. Sa jednim bazenom, čiji izvor daje u sekundi 43 litara vode, temperature 37°C. Nad slabijim izvorom izgrađena su tri bazena Nove Banje kapaciteta 15 litara u sekundi sa temperaturom vode 36,5°C. Izdašnost svih lekovitih izvora prelazi 80 litara u sekundi. Voda je bez mirisa i ukusa, akrototerma, a po hemijskom sastavu slabo radioaktivna, indiferentna horneoterma zemno-alkalnog tipa. Lekovita voda se pije, ali se više koristi za kupanje.

Zemljište

Opština Priboj je veoma siromašna zemljišnim odnosno poljoprivrednim resursima. Krivac za to je najpre prirodna sredina, a potom ljudska nebriga i nemarnost. Naime, veoma strmi nagibi onemogućavaju duže zadržavanje razorenog supstrata, a s druge strane pogoduju eroziji zemljišta, pa je i sa te strane stvaranje i razvitak zemljišta veoma otežano. Najkvalitetnija zemljišta u opštini Priboj pritisnuta su vodom akumucije HE Potpeć ili su uništena prekrivkom naselja, puteva i industrijskih objekata. Na teritoriji opštine dominiraju skeletna zemljišta (litosoli), zatim rendzine, ranker, koluvijumi, sirozemi, gajnjače i smeđa zemljišta. Od ukupne površine opštine Priboj, od 55.300ha, na poljoprivredno produktivno zemljište otpada 18.427ha ili 34,95% teritorije.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Potencijali

- Učešće u izradi SECAP
- Velike površine pod šumom
- Mogućnosti korišćenja biomase
- Postojanje PDR
- Geotermalne vode kao potencijalni izvor energije
- Projekat Vlade „4 faze obale Lima bez deponije“
- Blizina zaštićene zone Zlatibor

Izazovi

- Nedovoljni kapaciteti za kreiranje strateških i planskih dokumenata i njihovu realizaciju
- Nedostatak podataka o stanju u oblasti zaštite životne sredine (ne sprovodi se monitoring vazduha, komunalne buke i kvaliteta zemljišta)
- Nepovoljna geografska konfiguracija teritorije opštine koja zahteva složenu mrežu vodovodne i kanizacione mreže, koja zahteva rekonstrukciju.
- Ugroženost postojećih izvora pijaće vode
- Nedostatak podataka o stanju zagađenosti vazduha i drugih resursa životne sredine
- Blizina državne granice – nepostojanje zajedničkih međudržavnih planova koji se odnose na zaštitu resursa životne sredine, posebno reke Lim
- Opasnost prekomerne seče šuma

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

VIZIJA

Opština Priboj je regionalni lider u oblasti energetske efikasnosti, posebno u korišćenju raspoloživih obnovljivih izvora energije, uređena i atraktivna turistička destinacija, sa uspostavljenim sistemom upravljanja otpadom i zaštićenim i očuvanim prirodnim potencijalima.

Cilj održivog razvoja 6: Obezbediti sanitarne uslove i pristup pijaćoj vodi za sve

Trenutno stanje

Vodosnabdevanjem i otpadnim vodama upravlja JKP Usluga. Osnovna delatnost preduzeća je: sakupljanje, dopremanje i prečišćavanje sirove vode, distribucija vode za piće, kontrola kvaliteta sirove i vode za piće, održavanje mreže i objekta vodovodnog i kanalizacionog sistema, uklanjanje otpadnih atmosferskih voda, sakupljanje, odvoženje i deponovanje komunalnog otpada, čišćenje i pranje javnih površina, upravljanje pijacom i pogrebne usluge.

Dužina vodovodne mreže 105 km, dok same kanalizacione mreže je 52 km.

Broj domaćinstava priključenih na vodovodnu mrežu od ukupno 11431 (po popisu iz 2011. godine) je 5928 odnosno 52%. Broj domaćinstava priključenih na kanalizacionu

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

mrežu je 5560 odnosno 49%.² U samom gradskom naselju je skoro 90% domaćinstava priključeno na mrežu, međutim, s obzirom na veliki broj prigradskih naselja, koja nisu priključena na mrežu, može se zaključiti da veliki broj domaćinstava koristi septičke jame i druge načine za odvod fekalne kanalizacije što značajno povećava stepen zagađenosti ne samo reka, već i samog zemljišta i podzemnih voda. Kako se skoro polovina domaćinstava snabdeva vodom za piće iz bunara, u kojima se neredovno vrši kontrola ispravnosti vode, te postoji realna opasnost da građani Priboja koriste zagađenu i neispravnu vodu za piće. Iako je urađen projekat za prečišćavanje otpadnih voda, on još uvek nije realizovan. Svakako da je nedostatak sredstava za dogradnju i rekonstrukciju mreže i pored pripremljene dokumentacije, ozbiljan izazov sa kojim se Priboj suočava. Nije zanemarljivo ni to što nema javno dostupnih planova za rekonstrukciju i održavanje mreže.

Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 6

Tabela 1 Izabrani indikatori za COR 6

Indikator	Jedinica mere
<i>6.1.1: Udeo stanovništva koje koristi pijaću vodu iz sistema kojima se bezbedno upravlja</i>	%
<i>Novi indikator 6.2.1.1: Dužina rekonstruisane vodovodne mreže</i>	Km
<i>Novi indikator 6.2.1.2: Udeo domaćinstava u kojima je uvedena fekalna kanalizacija</i>	%

² S obzirom na to da se kao zvanični podaci koriste podaci prikupljeni tokom popisa 2011. godine, postoje razlike u odnosu na trenutno stanje. Naime, prema podacima sa kojima raspolaže rukovodstvo JKP u Priboju, oko 70% domaćinstava je priključeno na vodovodnu i kanizacionu mrežu.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Novi indikator 6.b.1: Predstavници lokalne zajednice učestvuju u kreiranju politika i propisa u upravljanju vodosnabdevanjem i sanitacijom.

Broj i kvalitet održanih konsultacija i javnih rasprava (broj učesnika, poštovanje procedure, sadržina doprinosa, usvojeni predlozi učesnika)

Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 6

Indikator 6.1.1

Za praćenje vrednosti ovog indikatora potrebna je kombinacija podataka o pristupu vodosnabdevanju i kvalitetu vode iz javnih vodovoda. *(Ovi podaci mogu biti dostupni iz evidencije korisnika JKP Usluga, odnosno izveštaja nadležnog Zavoda za javno zdravlje)*

Novi indikator 6.2.1.1.

Za praćenje ovog indikatora biće uzimani u obzir podaci nadležne OJ uprave SO Priboj i JP Usluga. Potrebno je uspostaviti sistem dostupnosti ovih podataka.

Novi indikator 6.2.1.2

Za praćenje ovog indikatora biće uzimani u obzir podaci nadležne OJ uprave SO Priboj i JP Usluga. Potrebno je uspostaviti sistem dostupnosti ovih podataka.

Novi indikator 6.b.1

Budući da je indikator kvalitativan potrebno ga je detaljnije definisati u skladu sa potrebama lokalne zajednice. (3 = Visoko; 2 = Srednje; 1 = Nisko; 0 = Podatak nije dostupan)

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Ciljevi

PRIORITETNI CILJ 1 – Do 2027. godine na području opštine Priboj svi stanovnici imaju dostupnu i bezbednu pijaću vodu

Mera 1.1. Izgradnja pumpnih stanica za dopremanje vode u sve delove prigradskih naselja

Mera 1.2. Mapiranje izvora vode za piće u cilju unapređenja zaštite, očuvanja i održivog korišćenja izvora pijaće vode

Mera 1.3. Rekonstrukcija vodovodne mreže u Pribojskoj banji

Mera 1.4. Edukacija stanovnika (posebno na seoskom području) za upravljanje i održivo korišćenje izvora vode za piće

PRIORITETNI CILJ 2 – Do 2028. godine na području opštine Priboj uređeno 80 % mreže fekalne kanalizacije i obezbeđeno prikupljanje i odvođenje atmosferskih otpadnih voda kroz održiv sistem i jasno uspostavljene lokalne politike i procedure³

Mera 2.1. Izgradnja fekalne kanalizacione mreže sa prečistačima otpadnih voda

Mera 2.2. Unapređenje kapaciteta JKP i JLS za održivo upravljanje kanalizacionom mrežom

³ Ukoliko postoji mogućnost uspostavljanja posebne evidencije za gradski deo naselja i posebno za seosko područje, bilo bi korisno da se tako i vodi evidencija, jer bi LNOB princip mogao mnogo efikasnije da se primeni.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

Cilj održivog razvoja 7: Osigurati pristup dostupnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve

Trenutno stanje

Opština Priboj je usvojila „Program za korišćenje biomase u energetske svrhe opštine Priboj“. U završnoj fazi je izrada SECAP-a - Akcionog plana energetske održivog razvoja i klimatskih promena koji će ujedno biti i jedan od prvih opštinskih SECAP-a u Srbiji.

Program za korišćenje biomase u energetske svrhe opštine Priboj (u daljem tekstu Program KBM), je prvi planski i programski dokument koji je koristio metodologiju, tehnologiju i formu uobičajenu i preporučenu za izradu novih planskih dokumenata koje uzimaju u obzir sve preporuke i objedinjuju pozitivne norme i iskustva nacionalnih i evropskih propisa u oblasti energetske održivog razvoja . Program KBM jasno je definisao realne Ciljeve koji odgovaraju potrebama i mogućnostima opštine Priboj za koje je propisao precizne i merljive mere i aktivnosti na implementaciji definisanih ciljeva.

Tokom 2019. godine odrađene su energetske sanacije 3 javna objekta – Predškolske ustanove „Neven“ u starom delu grada (postrojenje na pelet), kao i dve škole u novom delu grada koje će biti priključene na novu toplanu.

Izgrađena je nova kotlarnica na pelet, uz pomoć koje se greju javne ustanove: dečiji vrtić, osnovna škola, dom kulture, muzej, zgrade Opštinske uprave, turističke organizacije i inspektorata.

U toku je i izgradnja nove gradske toplane, koja će kao energent koristiti drvenu sečku.

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI RAZVOJ ZA SVE

Opština Priboj ušla je u postupak energetske sanacije privatnih stambenih zgrada, posebno onih priključenih na sistem daljinskog grejanja, gde stanari dobijaju i do 80% vrednosti izgradnje potpuno novih fasada sa izolacijom. Takođe, predviđena je i pomoć u vidu subvencija za energetske sanacije individualnih domaćinstava, koja će biti uslovljena nabavkom energetski efikasnih individualnih ložišta.

Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 7

Tabela 2. Izabrani indikatori za COR 7

Indikator	Jedinica mere
7.1.2: Udeo stanovništva koje se prvenstveno oslanja na čista goriva i tehnologije	%
Modifikovani indikator 7.2.1: Udeo obnovljive energije u ukupnoj finalnoj potrošnji energije javnog sektora	%

Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 7

Indikator 7.1.2

Nisu trenutno raspoloživi podaci za praćenje ovog indikatora ali ih je moguće obezbediti. Sva domaćinstva koja koriste nestandardne individualne uređaje za grejanje na čvrsta goriva bi ulazila u udeo stanovništva koji se ne oslanja prvenstveno na čista goriva i tehnologije.

Modifikovani indikator 7.2.1

Nisu trenutno raspoloživi podaci za praćenje ovog indikatora ali ih je moguće obezbediti. Priboj ima formiran energetski bilans, što omogućava prikupljanje

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

podataka o potrošnji energije koji su neophodni za planiranje i praćenje aktivnosti u ovoj oblasti.

Ciljevi

PRIORITETNI CILJ 3 – do 2027. godine na području opštine Priboj formirano održivo lokalno energetska tržište

Mera 3.1. uspostavljene mere za formiranje energetske zadruga

Mera 3.2. uspostavljene mere za podsticaj za korišćenje obnovljivih izvora energije

PRIORITETNI CILJ 4 – do 2027. godine objekti javnog sektora su energetska efikasni (termički izolovani i koriste energiju toplana koje kao energent koriste biomasu i energiju termalnih izvora vode)

Mera 4.1. Završetak izgradnje toplane na biomasu

Mera 4.2. Uspostavljanje sistema podsticaja za unapređenje termičke zaštite javnih objekata i korišćenje obnovljivih izvora energije.

PRIORITETNI CILJ 5. – do 2027. godine objekti privrednih subjekata priključeni na sistem daljinskog grejanja odnosno koriste obnovljive izvore energije kao energente.

Mera 5.1. uspostavljene mere za prelazak privrednih subjekata na obnovljive izvore energije (geotermalne, bio masa i dr) umesto mazuta

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Cilj održivog razvoja 12: Obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje

Trenutno stanje

Postojeći Plan upravljanja otpadom 2011-2020. izrađen bez adekvatnog uvažavanja realnih podataka i kapaciteta, te stoga i nije mogao da bude realizovan u zadovoljavajućem obimu. Imajući u vidu da je prikupljanje i deponovanje otpada u nadležnosti JKP Usluga koje se bavi i vodosnabdevanjem i kanalizacijom, identifikovani su izazovi poput:

- Nedostatak javno dostupnih akcionih planova i izveštaja o realizaciji, neefikasni ekonomsko-finansijski instrumenti
- Neodgovarajuća tehnička opremljenost postojećeg preduzeća
- Nema selekcije otpada

Dominantne privredne grane u opštini Priboj su:

- proizvodnja i obrada metala i proizvodnja plastičnih komponenti, odnosno "prljava industrija"
- Poljoprivreda:
- Poljoprivreda je u razvoju, posebno imajući u vidu da iako je tek 34,95% teritorije poljoprivredno zemljište. Samo 30,3% se i obrađuje.

Održive javne nabavke:

- Opština nema lokalnu politiku sprovođenja održivih javnih nabavki.

Turizam:

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

- Okosnicu razvoja turizma u Priboju predstavljaju potencijali Pribojske banje, čija se termomineralna voda koristi za lečenje velikog broja reumatskih, posttraumatskih, ginekoloških i drugih oboljenja. Postoji i veliki broj prirodnih, kulturno istorijskih znamenitosti, ali i pored toga turizam nije dovoljno razvijen.

Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 12

Tabela 3. Izabrani indikatori za COR 12

Indikator	Jedinica mere
<i>Modifikovani indikator 12.7.1: Javne nabavke se sprovode u skladu sa postojećim politikama, propisima i dobrim praksama</i>	Broj i kvalitet sprovedenih javnih nabavki
<i>Modifikovani indikator 12.b.1: Opštinska strategija ili politika turizma zasnovana na održivosti i sadrži akcione planove sa dogovorenim alatima za praćenje i evaluaciju</i>	Da/Ne

Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 12

Modifikovani indikator 12.7.1

Dostupni su podaci za praćenje ovog indikatora (evidencija opštinske uprave)

Modifikovani indikator 12.b.1

Moguće je pratiti ovaj indikator (evidencija opštinske uprave)

Ciljevi

PRIORITETNI CILJ 6 – Do 2027. godine unapređeni kapaciteti lokalne uprave za kreiranje i sprovođenja mera i javnih politika u oblasti zaštite životne sredine

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

Mera 6.1. unapređenje sistema uključivanja javnosti u kreiranje i sprovođenje dokumenata javnih politika

Mera 6.2. Usvajanje i sprovođenje lokalnih administrativnih procedura održivih „zelenih“ javnih nabavki⁴

PRIORITETNI CILJ 7 – Do 2022. godine razvijen mehanizam za praćenje uticaja održivog razvoja na održivi turizam koji stvara radna mesta i promoviše lokalnu kulturu i proizvode koja počiva na valorizaciji geografskog položaja, resursa Pribojske banje, bogatoj istorijskoj baštini i slikovitoj kulturnoj tradiciji.

Mera 7.1. Izrada i usvajanje programa razvoja turizma opštine Priboj koji sadrži kvantitativne i kvalitativne ciljeve razvoja turizma u opštini Priboj.

Cilj održivog razvoja 13: Preduzeti hitnu akciju u borbi protiv klimatskih promena i njenih posledica

Trenutno stanje

Katastrofe:

- Upravljanje vodotokovima koji mogu izazvati katastrofe je u nadležnosti republičkih organa.
- Poplave kao posledica nedovoljno uređenih vodotokova i velikog broja divljih deponija koje formiraju svojevrsne „brane“ na reci Lim i pritokama
- Uređene obaloutvrde na 3 bujična potoka i ustava-brana na Rabrenovačkom potoku.

⁴ <http://www.ujn.gov.rs/wp-content/uploads/2019/04/13-zelene-JN.pdf>

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

- Neažuriran operativni plan odbrane od poplava iz 2011.
- Nedostatak javno dostupnih podataka o sistemima za prečišćavanje otpadnih voda koje nastaju tokom proizvodnje u kompanijama koje koriste "prljave" izvore energije

Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 13

Tabela 4. Izabrani indikatori za COR 13

Indikator	Jedinica mere
<i>Modifikovani indikator 13.1.3: Lokalna uprava usvaja i sprovodi lokalnu strategiju smanjenja rizika od katastrofa u skladu sa nacionalnim strategijama smanjenja rizika od katastrofa</i>	Da/Ne

Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 13

Modifikovani indikator 13.1.3

Moguće je prikupiti podatke za ovaj indikator (evidencija lokalne uprave)

Ciljevi

PRIORITETNI CILJ 8 – Do 2023. godine, unapređeni kapaciteti LS za smanjenje rizika od katastrofa

Mera 8.1. Izvođenje antierozivnih radova, pošumljavanjem i saniranjem klizišta

Mera 8.2. Produblivanje korita i izgradnja obaloutvrda vodotokova gde dolazi do plavljenja

Mera 8.3. Sprečavanje stvaranja "brana" koje se formiraju od otpada

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Mera 8.4. Izgradnja i održavanje mreže protivpožarnih puteva u područjima pod šumom

Cilj održivog razvoja 14: Očuvati i održivo koristiti okeane, mora i morske resurse za održiv razvoj

Trenutno stanje

- Ne postoji kontrola potencijalnih zagađivača vodotokova.
- Velike količine otpada koje dolaze iz susjednih opština, najvećim delom iz opština sa teritorije Republike Crne Gore.
- Nedostatak javno dostupnih izveštaja potencijalnih zagađivača.
- Veliki broj nesanitarnih deponija plastičnog otpada.
- Neadekvatna saradnja na višim nivoima (međudržavna) u cilju sprečavanja zagađenja vodotokova plastičnim otpadom

Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 14

Tabela 5. Izabrani indikatori za COR 14

Indikator	Jedinica mere
<i>Modifikovani indikator 14.1: Do 2025. sprečiti i značajno smanjiti sve načine zagađivanja vodotokova na teritoriji opštine Priboj plastičnim otpadom</i>	%

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 14

Modifikovani indikator 14.1.

Moguće je prikupiti podatke za ovaj indikator (Izveštaji nadležnog JP Srbija vode – upravljača vodotokova, odnosno organizacija u nadležnosti LS)

Ciljevi

PRIORITETNI CILJ 9 – Do 2026. godine uspostavljen sistem prikupljanja i recikliranja plastičnog otpada (kroz sprečavanje nastanka divljih deponija i izgradnje postrojenja za reciklažu)⁵

Mera 9.1. Izgrađeno "reciklažno ostrvo" (razvrstavanje i sekundarna selekcija otpada)

Mera 9.2. uspostavljen sistem zajedničkog prikupljanja, deponovanja i recikliranja otpada sa susednim opštinama u slivu reke Lim (Prijepolje, Brodarevo)

Cilj održivog razvoja 15: Održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti i preokrenuti degradaciju zemljišta i sprečiti uništavanje biodiverziteta

Trenutno stanje

Opština Priboj relativno je bogata šumama i šumskim resursima. Dominantan razmeštaj šumskih resursa vezan je za više delove opštine. Pod šumama se u opštini

⁵ Upravljanje otpadom i njegovo smanjenje je obuhvaćeno i COR 12 i COR 14. COR 14 prevashodno obuhvata upravljanje plastičnim otpadom.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Priboj nalazi oko 64%, tj. 35654ha. Odnos liščarskih i četinarskih šuma je 65:35. Državnim šumama preduzeće "Srbijašume" gazduje preko svog organizacionog dela Šumsko gazdinstvo „Prije polje“ iz Prijepolja, odnosno preko Šumske uprave iz Priboja

Izbor indikatora od značaja za praćenje ostvarivanja COR 15

Tabela 6. Izabrani indikatori za COR 15

Indikator	Jedinica mere
15.1.1: Područja pod šumama kao udeo u ukupnoj kopnenoj površini	%
15.a.1: Zvanična razvojna pomoć i javni rashodi za očuvanje i održivo korišćenje biodiverziteta i ekosistema	Milioni dinara

Raspoloživost podataka potrebnih za praćenje ostvarivanja COR 15

Indikator 15.1.1

Postoje podaci koji su neophodni za praćenje vrednosti ovog indikatora. (Evidencija preduzeća nadležnog za upravljanje šumama, odnosno organizacije u nadležnosti LS, zadužena za ZZŠ ili poljoprivredu...)

Indikator 15.a.1

Moguće je prikupljati podatke za praćenje vrednosti ovog indikatora. (podaci o budžetu JLS)

Ciljevi

PRIORITETNI CILJ 10 – do 2023. godine uspostavljen sistem podrške očuvanju i održivom korišćenju prirodnih resursa na teritoriji opštine Priboj

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Mera 10.1. Podizanje nivoa svesti građana opštine Priboj o značaju očuvanja i održivog korišćenja prirodnih resursa, kroz kampanje i druge oblike edukacija i zajedničkih aktivnosti na čišćenju zapuštenih imanja od šiblja i drugog rastinja

Pregled ciljeva i mera

Tabela 7. Pregled ciljeva i mera

PRIORITETNI CILJ 1 – Do 2027. godine na području opštine Priboj svi stanovnici imaju dostupnu i bezbednu pijaću vodu	
Mera 1.1.	Izgradnja pumpnih stanica za dopremanje vode u sve delove prigradskih naselja
Mera 1.2.	Mapiranje izvora vode za piće u cilju unapređenja zaštite, očuvanja i održivog korišćenja izvora pijaće vode
Mera 1.3.	Rekonstrukcija vodovodne mreže u Pribojskoj banji
Mera 1.4.	Edukacija stanovnika (posebno na seoskom području) za upravljanje i održivo korišćenje izvora vode za piće
PRIORITETNI CILJ 2 – Do 2028. godine na području opštine Priboj uređeno 80% mreže fekalne kanalizacije i obezbeđeno prikupljanje i odvođenje atmosferskih otpadnih voda kroz održiv sistem i jasno uspostavljene lokalne politike i procedure ⁶	

⁶ Ukoliko postoji mogućnost uspostavljanja posebne evidencije za gradski deo naselja i posebno za seosko područje, bilo bi korisno da se tako i vodi evidencija, jer bi LNOB princip mogao efikasnije da se primeni.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Mera 2.1.	Izgradnja fekalne kanalizacione mreže sa prečistačima otpadnih voda
Mera 2.2.	Unapređenje kapaciteta JKP i JLS za održivo upravljanje kanalizacionom mrežom
PRIORITETNI CILJ 3 – do 2027. godine na području opštine Priboj formirano održivo lokalno energetska tržište	
Mera 3.1.	Uspostavljene mere za formiranje energetska zadruga
Mera 3.2.	Uspostavljene mere za podsticaj za korišćenje obnovljivih izvora energije
PRIORITETNI CILJ 4 – do 2027. godine objekti javnog sektora su energetska efikasni (termički izolovani i koriste energiju toplana koje kao energent koriste biomasu i energiju termalnih izvora vode)	
Mera 4.1.	Završetak izgradnje toplane na biomasu
Mera 4.2.	Uspostavljanje sistema podsticaja za unapređenje termičke zaštite javnih objekata i korišćenje obnovljivih izvora energije.
PRIORITETNI CILJ 5 – do 2027. godine objekti privrednih subjekata priključeni na sistem daljinskog grejanja odnosno koriste obnovljive izvore energije kao energente.	
Mera 5.1.	uspostavljene mere za prelazak privrednih subjekata na obnovljive izvore energije (geotermalne, bio masa i dr) umesto mazuta
PRIORITETNI CILJ 6 – Do 2027. godine unapređeni kapaciteti lokalne uprave za kreiranje i sprovođenja mera i javnih politika u oblasti zaštite životne sredine	

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Mera 6.1.	Unapređenje sistema uključivanja javnosti u kreiranje i sprovođenje dokumenata javnih politika
Mera 6.2.	Usvajanje i sprovođenje lokalnih administrativnih procedura održivih „zelenih“ javnih nabavki ⁷
PRIORITETNI CILJ 7 – Do 2022. godine razvijen mehanizam za praćenje uticaja održivog razvoja na održivi turizam koji stvara radna mesta i promoviše lokalnu kulturu i proizvode koja počiva na valorizaciji geografskog položaja, resursa Pribojske banje, bogatoj istorijskoj baštini i slikovitoj kulturnoj tradiciji.	
Mera 7.1.	Izrada i usvajanje programa razvoja turizma opštine Priboj koji sadrži kvantitativne i kvalitativne ciljeve razvoja turizma u opštini Priboj.
PRIORITETNI CILJ 8 – Do 2023. godine, unapređeni kapaciteti LS za smanjenje rizika od katastrofa	
Mera 8.1.	Izvođenje antierozivnih radova, pošumljavanjem i saniranjem klizišta
Mera 8.2.	Produbljivanje korita i izgradnja obaloutvrda vodotokova gde dolazi do plavljenja
Mera 8.3.	Sprečavanje stvaranja "brana" koje se formiraju od otpada
Mera 8.4.	Izgradnja i održavanje mreže protipožarnih puteva u područjima pod šumom
PRIORITETNI CILJ 9 – Do 2026. godine uspostavljen sistem prikupljanja i recikliranja plastičnog otpada (kroz sprečavanje nastanka divljih deponija i izgradnje postrojenja	

⁷ <http://www.ujn.gov.rs/wp-content/uploads/2019/04/13-zelene-JN.pdf>

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

za reciklažu) ⁸	
Mera 9.1.	Izgrađeno "reciklažno ostrvo" (razvrstavanje i sekundarna selekcija otpada)
Mera 9.2.	uspostavljen sistem zajedničkog prikupljanja, deponovanja i recikliranja otpada sa susjednim opštinama u slivu reke Lim (Prijepolje, Brodarevo).
PRIORITETNI CILJ 10 – do 2023. godine uspostavljen sistem podrške očuvanju i održivom korišćenju prirodnih resursa na teritoriji opštine Priboj	
Mera 10.1.	Podizanje nivoa svesti građana opštine Priboj o značaju očuvanja i održivog korišćenja prirodnih resursa, kroz kampanje i druge oblike edukacija i zajedničkih aktivnosti na čišćenju zapuštenih imanja od šiblja i drugog rastinja

⁸ Upravljanje otpadom i njegovo smanjenje je obuhvaćeno i COR 12 i COR 14. COR 14 prevashodno obuhvata upravljanje plastičnim otpadom.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

Dokument je proizveden u okviru projekta "Održivi razvoj za sve", koji podržavaju vlade Švajcarske i Nemačke, a implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Za više informacija kontaktirajte info@sdgs4all.rs